

ST-läkare inom allmänmedicin - Rutin - Hälso- och sjukvård Region Gävleborg

Titel: ST i allmänmedicin	Dokumentkategori: Rutin	Omfattning: Hälso- och sjukvård Region Gävleborg
Dokumentägare: Bitr. hälso- och sjukvårdsdirektör	Dokumentansvarig: Samordnare, läkarutbildning	Beslutsinstans: Bitr. hälso- och sjukvårdsdirektör
Diarienummer:		Datum för översyn: 2026-04-02

Innehåll

1.	Syfte och omfattning	2
2.	Allmänt	3
3.	Ansvar och roller	3
4.	Innehåll	3
4.1.	Beskrivning	3
4.1.1.	ST-kontrakt (utbildningsprogram)	3
4.1.2.	Kompetensutveckling	4
4.1.3.	Skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer och kvalitetsarbete.	4
4.1.4.	Specialistexamen i allmänmedicin	5
4.1.5.	Klinisk tjänstgöring utanför hälsocentral (sidotjänstgöring).....	5
4.1.6.	Individuellt utbildningskonto	6
4.1.7.	Utvärdering och kvalitetsaspekter på ST	6
4.2.	ST-tjänstgöring	6
4.2.1.	Listning/mottagning	6
4.2.2.	Handledning	7
4.2.3.	Jourtjänstgöring inklusive beredskapstjänstgöring	7
4.2.4.	Kompetensbedömning	7
4.2.5.	Utbildningsaktiviteter	8
4.2.6.	Frånvaro/ledighet	8
4.2.7.	Mittvärdering	8
4.2.8.	Slutvärdering/examen	8
4.2.9.	STplan	8
5.	Kommunikation och implementering	8
6.	Medverkande och granskare	8
7.	Referenser	9

1. Syfte och omfattning

Syftet med denna rutin är att klargöra samt, ge riktlinjer och vägledning till berörda angående specialiseringstjänstgöring för ST-läkare i allmänmedicin i Region Gävleborg utöver vad som framgår av Socialstyrelsens föreskrifter, allmänna råd och målbeskrivningar. Dokumentet syftar också till att underlätta genomförandet av en specialiseringstjänstgöring (ST) präglad av hög och jämn kvalitet.

2. Allmänt

Rutinen tillgodoser behovet av gemensamma övergripande riktlinjer för läkares specialiseringstjänstgöring i allmänmedicin, både för privat och offentligt anställda läkare.

3. Ansvar och roller

Ansvar och roller framgår av Socialstyrelsens föreskrifter, allmänna råd och målbeskrivningar samt av befattningsbeskrivningar för studierektorer och andra utbildningsansvariga. För att en hälsocentral ska erhålla central finansiering av ST-läkartjänster samt ta del av Region Gävleborgs utbildnings- och kursutbud ska, utöver Socialstyrelsens författning, Region Gävleborgs rutiner och riktlinjer efterlevas och Region Gävleborgs ST-studierektor/er ge sitt godkännande vid rekrytering/anställning av ST-läkare.

4. Innehåll

4.1. Beskrivning

4.1.1. ST-kontrakt (utbildningsprogram)

Specialiseringstjänstgöring (ST) ska utformas utifrån Socialstyrelsens föreskrifter, allmänna råd och målbeskrivning SOSFS 2015:8 eller HSLF-FS 2021:8 samt utifrån specialitetsspecifika kompletterande anvisningar från SFAM (Svensk förening för allmänmedicin).

ST-tjänsten ska vara en tillsvidareanställning. Det är rekommenderat att inleda med sex månaders provanställning med uppfyllda förutsättningar för tillgodoräknande av tiden, vilket innebär bl a schemalagd, regelbunden handledning 1 h/v och kompetensbedömningar (d v s provanställning under ST-liknande former).

En individuell skriftlig utbildningsplan i enlighet med målbeskrivningens krav ska upprättas i STplan på ett startseminarium (4–6 månader in i tjänstgöringen). Utbildningsprogrammet ska fastställas i samråd mellan berörd ST-läkare, handledare, verksamhetschef (i vissa fall vårdenhetschef om delegation finns) samt ST-studierektor.

Ett ST-kontrakt ska upprättas efter cirka sex månaders anställning, efter att en övergripande utbildningsplan och en tjänstgöringsplan (tidsplan) har färdigställts i STplan. ST-kontraktet undertecknas i två exemplar; ett till ST-läkaren och ett till ST-studierektorn. Anställningsvillkor regleras i anställningsavtalet.

Utbildningsplanen ska stämmas av och revideras kontinuerligt av handledare och ST-läkare. ST-studierektorn ska involveras minst en gång per år.

4.1.2. Kompetensutveckling

Cirka 20 % av den totala tjänstgöringstiden ska anslås till kompetensutveckling. I denna tid ingår kompetensutvecklingssamtal, auskultation, kurser, seminarier, andra utbildningsaktiviteter (t ex FQ-grupper), tid för egna studier, dokumentation och portföljsammanställning i STplan.

I praktiken innebär det att fyra timmars studietid ska avsättas varje vecka vid heltidsanställning. Studietiden kan omdisponeras till åtta timmar varannan vecka eller två dagar per månad. Vid deltid reduceras studietiden utifrån anställningsgrad.

Studietiden utgår under veckor med annan typ av teoretisk utbildning (t ex kurs, veckor med tid för vetenskapligt arbete, mm), vid sidotjänstgöring på annan klinik samt de veckor när ST-läkaren är ledig två dagar eller mer (vid heltidstjänst). ST-dagar/träffar är obligatoriska och påverkar inte studietiden.

Överenskommen disponering av studietiden kan specificeras i ST-läkarens ST-kontrakt.

4.1.3. Skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer och kvalitetsarbete.

Det skriftliga individuella arbetet, SOSFS 2015:8 delmål a5, ska göras under handledning av vetenskaplig handledare. Den vetenskapliga handledaren ska ha tillräcklig vetenskaplig skolning, men det finns inte krav på disputation. Utöver skriftlig rapport ska arbetet presenteras muntligt i lämpligt forum, t ex på de månatliga ST-dagarna. Möjlighet finns att ansöka om FoU-medel.

Det skriftliga individuella arbetet samordnas med fördel med kvalitets- och utvecklingsarbetet (SOSFS 2015:8 a4). Beträffande omfattning och övriga riktlinjer hänvisas till Socialstyrelsens målbeskrivning med kommentarer från specialitetsföreningen SFAM.

ST-läkaren ska enligt HSLF-FS 2021:8 delta i ett kvalitets- och utvecklingsarbete samt ha god kunskap om vetenskapliga metoder, men behöver enligt Socialstyrelsen inte göra ett skriftligt individuellt arbete. Enligt SFAM bör ett skriftligt individuellt arbete (inklusive forskningsmetodikkurs) göras, varför detta rekommenderas i Region Gävleborg. Vid specialistexamen kommer det fortsatt att finnas ett krav på individuellt skriftligt vetenskapligt arbete med allmänmedicinskt innehåll.

Omfattning för det skriftliga individuella arbetet är 10 veckor (inklusive kursen grundläggande forskningsmetodik) och för kvalitets- och utvecklingsarbetet 10 arbetsdagar.

4.1.4. Specialistexamen i allmänmedicin

Region Gävleborg stödjer att specialistexamen genomförs av ST-läkare.

Om ST-läkaren avser avlägga specialistexamen, avsätts upp till två veckors arbetstid med lön för det totala genomförandet av specialistexamen (förberedelser och genomförande).

Kostnader för examen, resa och logi i samband med genomförande av examen ersätts av Region Gävleborg via ST-läkarens utbildningskonto.

4.1.5. Klinisk tjänstgöring utanför hälsocentral (sidotjänstgöring)

Huvudtjänstgöring på hälsocentral behöver kompletteras med tjänstgöringar på andra enheter och eventuella auskultationer och/eller studiebesök. Innehåll och omfattning av ST-läkarens kompletterande tjänstgöring styrs av ST-läkarens individuella utbildningsbehov utifrån målbeskrivningens krav.

ST-läkaren ska minst tre månader före planerad sidotjänstgöring kontakta berörd verksamhet med önskemål om innehåll i sidotjänstgöringen, informera om tjänstgöringstid och -grad på berörd avdelning/mottagning samt datum för regelbundna hemvändardagar, ST-dagar, ledigheter och kurser. Kontrakt för sidotjänstgöring finns och ska användas; se stöddokument.

Mottagande verksamhet ska före sidotjänstgöringens start meddela vem som ska vara handledare. Handledaren på sidotjänstgöringen ska efter genomförd sidotjänstgöring på ST-läkarens begäran skyndsamt utfärda tjänstgöringsintyg på Socialstyrelsens mall.

Mall för kommunikation i samband med sidotjänstgöring finns i sidotjänstgöringskontraktet.

Sidotjänstgöring inom Region Gävleborg

Sidotjänstgöring inom regionen finansieras av hälsocentralen. Eventuell jour- och övertidsersättning betalas av den verksamhet där jour, alternativt övertidsarbete, fullgörs. Det är för ST-läkare inom allmänmedicin rekommenderat att under psykiatritjänstgöringen delta i jourverksamheten. I övrigt är tjänstgöring på jourtid (andra kliniker) enbart aktuellt utifrån eget intresse.

Sidotjänstgöring i annan region (extern sidotjänstgöring)

Sidotjänstgöring i annan region med ersättning från Region Gävleborg kan för ST-läkare inom allmänmedicin enbart bli aktuellt vid glesbygdspacering och då under maximalt en månad.

Tidigare tjänstgöring/sidotjänstgöring samt utlandspraktik

För tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring utomlands hänvisas till SOSFS 2015:8, kapitel 6 och HSLF-FS 2021:8, kapitel 7.

För praktik (auskultation) utomlands hänvisas till Region Gävleborgs riktlinjer för utlandspraktik för ST-läkare, se stöddokument.

Kostnader för resor/boende i samband med sidotjänstgöring

Om sidotjänstgöring fullgörs på annan ort än den ort där hälsocentralen är lokaliserad och detta medför längre resa än normalt för ST-läkaren, står regionen för merkostnaden för resor

motsvarande lägsta kostnad (ex månadskort för kollektivtrafik), alternativt kostnad för bostad av enkel standard. Ersättning för både resa och bostad utgår inte. Traktamente utgår inte.

4.1.6. Individuellt utbildningskonto

Alla ST-läkare har ett individuellt utbildningskonto som ska täcka kostnaderna för obligatoriska kurser och övrig, nödvändig kursbaserad utbildning. Dessa medel avser att i första hand täcka kostnader såsom kursavgift, resa och logi vid deltagande i obligatoriska kurser, konferenser, studieresor/besök planerade utifrån ST-läkarens utbildningsplan.

Region Gävleborgs egenarrangerade obligatoriska A-, B- och C-målskurser kan sökas utan studierektors godkännande (under förutsättning att de tidsmässigt planeras i enlighet med rekommendationer givna på startseminarium kring när under ST:n som kursen är lämplig att genomföra).

Tjänsteuppdrag beordrat av arbetsgivare/verksamhetschef ska inte belasta ST-läkarens individuella utbildningskonto.

4.1.7. Utvärdering och kvalitetsaspekter på ST

Enligt Socialstyrelsen författningar SOSFS 2015:8 och HSLF-FS 2021:8 ska vårdgivaren ge direktiv och säkerställa dokumenterade rutiner så att specialiseringstjänstgöringen kan genomföras. Vårdgivaren ska regelbundet utvärdera specialiseringstjänstgöringen för att säkerställa en hög och jämn kvalitet. Region Gävleborg förordar att detta företrädesvis sker genom SPUR-granskning av berörda verksamheter, förslagsvis vart 5:e år. Därutöver bör studierektorer i samråd med chefer och andra berörda fortlöpande bedöma kvalitetsaspekter.

Varje primärvårdsenhet som önskar ta emot utbildningsläkare skall årligen ansöka om att bli en godkänd utbildningsenhet. Ansökan bedöms av studierektorer i Region Gävleborgs primärvård samt av övergripande studierektor i Region Gävleborg.

4.2. ST-tjänstgöring

4.2.1. Listning/mottagning

ST-läkaren ska arbeta med ett eget professionellt ansvar under handledning. Det är en stor fördel för kompetensutvecklingen om ST-läkaren kan ha en egen patientlista, vars storlek är anpassad efter ST-läkarens kompetens och erfarenhetsnivå samt utifrån intränad arbetstakt. I normalfallet (heltid) är det lämpligt att börja med eget patientansvar för ca 500–600 patienter och att under ST-tiden öka detta med ca 150 patienter om året upp till 1000 patienter under det sista halvåret. Skillnaden mellan en full heltidslista på 1100 för en specialistkompetent läkare motiveras av att man, jämfört med specialisten, under hela ST-tiden ska ha en större andel av arbetstiden (ca 20 %) avsatt för icke patientbunden kompetensutveckling. Vid deltidarbete minskas listan i motsvarande grad.

4.2.2.Handledning

För att hälsocentralen ska godkännas som utbildningsenhet ska det alltid finnas minst en specialist i allmänmedicin på plats hela dagen varje vardag. Detta är ett krav som möjliggör *bedside*-handledning för ST-läkaren.

Verksamhets/vårdenhetschef ansvarar för att en huvudhandledare (specialist i allmänmedicin) utses inför ST-tjänstgöringens start och att denne bereds möjlighet att på ett tillfredsställande sätt uppfylla sin handledaruppgift. Handledaren ska ha en uppdaterad handledarutbildning som ska innehålla information om den för ST-läkaren aktuella målbeskrivningen. En handledarmanual finns framtagen som stöd till handledaren.

Tid för regelbunden handledning ska vara avsatt i schemat för ST-läkaren och handledaren. Handledningstiden ska vara minst en timme per vecka.

Sommartid (semesterperiod från mitten av juni till mitten av augusti) kan handledningstillfällena glesas ut eller planeras på annat sätt. Handledningen kan t ex ske i form av grupphandledning, men ska givetvis ske kontinuerligt och vara schemalagd.

Det finns inget hinder för att den formella handledningen (ej *bedside*) sker genom distansöverbryggande teknik om så är nödvändigt (SOSFS 2015:8). En sådan distanshandledning är beviljas endast i undantagsfall och ska godkännas av studierektor i samråd med närmaste chef (alt, om chef inte är läkare, i samråd med medicinsk rådgivare på hälsocentralen) samt med aktuell huvudhandledare. Distanshandledning bör ej ske förrän andra eller tredje året av läkarens ST.

4.2.3. Jourtjänstgöring inklusive beredskapstjänstgöring

Jourtjänstgöring inklusive beredskapstjänstgöring ingår för ST-läkare i allmänmedicin i Region Gävleborg. Jourtjänstgöring ska inte påbörjas förrän tillräcklig erfarenhet från dagjournverksamhet erhållits. Jourtjänstgöring bör dock inte fördröjas utan påbörjas under första anställningsåret. Möjlighet att gå dubbelt med handledare eller annan specialistkompetent läkare ska erbjudas under ett par tillfällen. Helgjourtjänstgöring påbörjas när handledare och ST-läkare bedömer att arbetstakten är tillräckligt hög.

ST-läkaren bör påbörja beredskapstjänstgöring under andra halvan av sin ST, lämpligen efter att viss SÄBO-erfarenhet liksom kännedom om LPT/LVM inhämtats.

4.2.4. Kompetensbedömning

Kompetensbedömning är ett obligatoriskt och viktigt moment inom ST. Sådan ska göras minst 6 gånger per år, varav minst en ska utgöras av det specialistkollegium som, för att få godkänt som utbildningsenhet, är obligatoriskt att utföra enligt studierektors instruktioner. Kompetensbedömning ska göras med på förhand kända och överenskomna metoder. Bedömningarna ska dokumenteras i ST-läkarens portfölj på STplan. Huvudhandledaren ska årligen skriva ett handledarutlåtande och ST-läkaren en årsrapport.

4.2.5. Utbildningsaktiviteter

Utbildningsaktiviteter och lokala ST-dagar som arrangeras av studierektor och ST-läkare är obligatoriska. En gång per år arrangeras två på varandra följande och länsgemensamma ST-dagar.

ST-läkaren ska delta i ordinarie läkarfortbildning, såväl på arbetsplatsen som i primärvårdsregi. Under kortare sidotjänstgöringar kan detta dock behöva bortprioriteras. Vidare ska ST-läkaren beredas möjlighet att delta på obligatoriska kurser, vilket ibland kan ske med kort varsel om ST-läkaren tilldelas en återbudsplats.

4.2.6. Frånvaro/ledighet

Intjänad semester, flexledighet och jourkomp (i viss omfattning) ingår i tjänstgöringstiden. Föräldra- och tjänstledighet inräknas inte i ST, vilken förlängs med motsvarande tid. Vid långa sjukskrivningar och/eller VAB kan ST - efter individuell bedömning och samråd med studierektor - komma att förlängas.

4.2.7. Mittvärdering

Mitt-i-ST, som är obligatorisk för alla ST-läkare i allmänmedicin, är en mittvärdering som ska beställas från SFAM. SFAM utser en extern värderare som genomför *Mitt-i-ST* med ST-läkaren. *Mitt-i-ST* bekostas av ST-läkarens utbildningskonto. Anmälan ska ske senast 24 månader innan beräknad ansökan om specialistkompetens.

4.2.8. Slutvärdering/examen

Två till tre månader före beräknad tidpunkt för uppnådd specialistkompetens ska en slutavstämning göras mellan studierektor, handledare, chef och ST-läkare. Om ST-läkaren väljer att göra specialistexamen, vilket rekommenderas starkt, är en slutavstämning med studierektor inte nödvändig. Specialistexamen beställs från SFAM och bekostas av ST-läkarens utbildningskonto.

4.2.9. STplan

STplan är ett webverktyg för ST-läkare som tillhandahålls av Region Gävleborg och ska användas av ST-läkare, handledare, studierektorer och närmaste chef för planering och dokumentation av respektive ST-läkares ST-tjänstgöring.

5. Kommunikation och implementering

Rutinen kommuniceras via mejl till chefer, handledare och ST-läkare samt kontinuerligt via studierektorer på introduktionssamtal i början av ST samt på chefs-, handledar- och ST-dagar.

6. Medverkande och granskare

Medverkande är ST-studierektorer inom allmänmedicin, Region Gävleborg. Granskare är övergripande studierektor.

7. Referenser

Dokumentnamn	Plats
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd och målbeskrivningar SOSFS 2015:8.	Socialstyrelsen.se
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd och målbeskrivningar HSLF 2021:8	Socialstyrelsen.se
Målbeskrivning med kompletterande anvisningar för Allmänmedicin	SFAM.se
ST-kontrakt SOSFS 2015:8 HSLF-FS 2021:8	Platina 04-712947
ST-läkare – Riktlinjer för utlandspraktik	Platina 04-272185
ST-läkare överenskommelse utlandspraktik	Platina 04-272204
ST-läkare översiktlig åtgärdsplan vid svårigheter att nå mål eller är olämplig för specialiteten	Platina 04-729528
Regionavtal	